No. 242. ANNO 1850. **ARNHEMSCHE COURANT.** Dingsdag 10 December.

De armzorg als deel der algemeene staatszorg.

VIII.

Daar de heer BOER meent aangetoond te hebben, »dat de wettelijke *liefdadigheid*" (lees: de wettelijke *armzorg*) »in strijd is met de beginselen van zedekunde, regtvaardigheid, wetenschap en welbegrepen staatsbelang," is het zeer consequent dat hij als slotsom daartegen overstelt: »Om derhalve tot wezenlijke en duurzame verbetering te geraken, moet men *de algeheele onafhankelijkheid der diaconiën* op den voorgrond stellen, om voortaan aan dezen de zorg voor de armen harer gezindheid op te dragen. Zij zijn daarbij natuurlijk vrij dit op zoodanige wijze te doen, als zij zulks goedvinden, waarmede echter zeer wel bestaanbaar is het opleggen van zekere lasten in het belang van het algemeen, zoo als, bij voorbeeld, het geven van een jaarlijksch statistiek overzigt hunner werkzaamheden." Echter is de schrijver geenszins ingenomen met de armverzorging, zoo als die thans door de diaconieën wordt uitgeoefend. De armzorg, zoo als die thans bestaat, schijnt hem toe meer de armoede te voeden en aan te kweeken, dan armoede te lenigen en te stuiten. »De kundige PORTER," zegt hij, »vraagt, nadat hij den staat van het pauperisme in verschillende landen nagegaan, en den toestand van Holland daarbij als zeer ongunstig geschetst heeft, waaraan dit wel mag zijn toe te schrijven? Het antwoord op die voor ons zoo hoogst gewigtige vraag is: *het bestaan van zoovele duizende instellingen tot ondersteuning der armen.* Dit antwoord is te merkwaardiger, omdat men bijna overal hetzelfde verschijnsel bespeurt. Naarmate de instellingen van liefdadigheid toenemen, naarmate de gaven, om de armoede te lenigen, vermeerderen, vermeerdert ook het getal der hulpbehoevenden, of hulpverlangenden.— Daadzaken bewijzen het gezegde, en er is daarvoor eene reden te geven. Naarmate men de gelegenheden vermeerdert, en de middelen uitbreidt, om ten koste van anderen te leven, om van de zorg voor eigen bestaan ontslagen te zijn, vindt men een steeds toenemend aantal lieden, die daaraan de voorkeur geven boven eigen pogen, ook waar zij dit zouden kunnen aanwenden. Het is een aan vele menschen als ingeschapen zucht tot luiheid en achteloosheid, die hiertoe voert. Zouden echter uit deze beschouwingen geene gewigtige leeringen voor ons onderwerp zijn af te leiden? Volgt er niet uit, dat, bij eene langzame inkrimping en beperking van pogingen en gaven, ook het pauperisme zoude verminderen? Moet deze weg niet worden ingeslagen, wanneer men ziet, dat de tegengestelde ten verderve voert? Wij voor ons gelooven, dat deze vragen bevestigend moeten beantwoord worden, ofschoon wij daarmede tot het *schijnbaar* ongerijmde besluit geraken, dat men, om aan grootere eischen te voldoen, geringer middelen moet aanwenden. De ongerijmdheid is echter slechts *schijnbaar*," enz. Een eind verder: »Wanneer wij uit de Memorie van Toelichting bij het wets-ontwerp van 1845 vernemen, dat er toen 1200 gemeenten in ons vaderland waren, waarvan 370, die in eigen armenbehoeften voorzagen, terwijl in de andere *gecombineerde* of slechts gemeentelijke armbesturen bestonden, zoo heeft men gewis eenig denkbeeld van de grootheid der kwaal, maar ook tevens, naar onze overtuiging, dat nog niet alles verloren is. Indien toch bijna $\frac{1}{3}$ der gemeenten in ons vaderland, zelfs thans nog in staat is in de behoeften harer armen te voorzien, zonder eenige tusschenkomst van plaatselijke besturen, zoo doet zich de vraag op: *waarom zouden de overige $\frac{2}{3}$ dit ook niet kunnen*?" — — — »Het beste schijnt, de subsidiën jaarlijks percentsgewijze te verminderen. Men stelle dan 5, 4 of 3 pCt. vermindering en men zal ook van de aanzienlijkste subsidiën slechts zooveel afnemen, als door *meerdere zuinigheid* in beheer, en vooral ook door *vermeerderde bijdragen der bijzondere liefdadigheid*, langzamerhand zal kunnen worden aangevuld."

Er is in deze voorstelling veel waars en onwaars. Ons tegenwoordig stelsel van armverzorging — zoo men althans bij een heir van arm-inrigtingen zonder zamenhang, regel, toezigt en verantwoording, van *stelsel* spreken mag — heeft het nadeel van alle bastaard-stelsels: het vereenigt misbruiken en ongelegenheden die elkander schijnen uit te sluiten. Ons tegenwoordig stelsel van arm-verzorging is noch zuiver godsdienstig en liefdadig, noch consequent staatsburgerlijke instelling. Terwijl het beweert van geheel kerkelijke en liefdadige natuur te zijn en dus aan geenerlei regel of toezigt gebonden te kunnen worden, eischt het van den anderen kant, dat de burgerlijke gemeente door verpligte vrijwillige bijdragen, in de uitgaven harer onverpligte armverzorging voorzie. Het gevolg is, dat jaarlijks ontzaggelijke sommen verslonden worden die de armoede *voeden*, zonder de armoede te *lenigen*, terwijl veel ware armoede geleden wordt, die geenerlei verligting vindt.

Dit feit, dit door een ijverig voorstander der zoogenaamde verkregene regten der diaconiën als ontegenzeggelijk aangenomen feit, is geenszins toevallig, maar een natuurlijk en onvermijdelijk gevolg van een stel van arm-inrigtingen, die — enkel rustende op subjective aandoenlijkheid van gestel of ingeving des oogenbliks, en in honderderlei uiteenloopende rigtingen verspreid, — zonder overeenstemming, zonder gemeenschappelijk overleg, zonder aan voorschrift, aan leiding, aan verantwoording gebonden te zijn, elke naar eigen inzigt en opvatting, veel of weinig en hier op deze, elders op gene wijze aalmoezen geven en, aannemende, dat er eene »zedelijke verpligting" tot armverzorging bestaat, tevens daarbij wel uitdrukkelijk inscherpen, dat die armzorg door haar verstrekt èn *onzeker* èn *onverpligt* is. Het is zeer waar, dat onze diaconie-besturen terzelfder tijd, dat zij aanzienlijke kapitalen aan het monster *pauperisme* te verslinden geven, die veelal slechts de luiheid aankweeken, den lediggang bevorderen en het arm zijn tot middel van bestaan verheffen, genoodzaakt zijn, steeds toenemende subsidiën van de gemeente-kassen te vragen, om in den onderstand eener steeds aangroeijende armen-bevolking te kunnen voorzien. Wij zeggen met opzet *genoodzaakt* zijn, want het is een droom zich te vleijen, dat, door de middelen in te houden die de armoede moeten tegengaan, de armoede zelve allengs verdwijnen zal. Door een rationeel stelsel van armverzorging aan te nemen, door, met juistheid, slechts bijstand te verleenen in de mate der wezenlijk bestaande behoefte, zal men zeker veel *valsche* armoede tegengaan, maar de armoede die overblijft, de *ware* armoede, verdwijnt niet, omdat men zegt: wij ondersteunen u niet langer. De diaconie moet thans voorzien in de gansche armverzorging en die last is voor haar te zwaar; zij kan die, zonder te-gemoet-koming, niet dragen. De wetenschappelijke onderscheiding tusschen *armen* en *paupers*, d. i. armen die arm zijn, omdat zij het werk niet verrigten kunnen dat hen voeden moet, en armen die arm zijn, omdat er geen werk te verrigten is, dat hen zou voeden, is voor de armverzorgers, die tot *on*verpligte liefdadigheid, volgens het voorschrift van zedekunde en godsdienst *verpligt* zijn, vruchteloos. Verminder de subsidiën, houd de subsidiën in, d. i. ontneem aan de diaconieën een deel der middelen om de armzorg te vervullen en het gevolg zal zijn, dat de diaconieën hunne armzorg zullen inkrimpen en minder uit zullen geven. Het resultaat zal zijn, dat er minder armen zullen *onderhouden* worden, maar zal er minder *armoede* geleden worden? Het is zeer gemakkelijk te zeggen: »men moet de lagere klassen *dwingen*, van op eigene krachten te leeren steunen," maar zou men dan niet met evenveel reden kunnen zeggen, dat men, door onthouding van medicijnen, de kranken *dwingen* moet gezond te zijn? Volgens deze theorie zou dan, dat zoo gevreesde pauperismus, niets meer zijn dan eene ziekelijke inbeelding, geneesbaar zoodra de lijder zich slechts in zijne fantaisie niet toegeeft en niet langer arm *wil* zijn.

De heer BOER wil de leegte, in de kas der diaconie ontstaan door het onthouden der subsidiën, aanvullen »door *meerdere zuinigheid in beheer* en VOORAL ook door *vermeerderde bijdragen der bijzondere liefdadigheid*." In de eerste plaats merken wij op, dat hierin de erkenning ligt opgesloten èn van de onvoldoende administratie der bijzondere inrigtingen van liefdadigheid, èn van de noodzakelijkheid om de langs den eenen weg bespaarde som, op eenen anderen weg weder magtig te worden. Maar welke waarborg, welke zekerheid van »meerdere zuinigheid van beheer" is er bij eene administratie, die uit beginsel allen regel, alle toezigt en verantwoording van zich afwerpt? De diaconie zal zuinig zijn in haar beheer, wanneer en omdat zij dit *wil*, maar wie zal haar dwingen wanneer zij — hetzij uit onachtzaamheid, hetzij uit onervarenheid — *niet* zuinig beheert? wanneer zij niet zuinig beheeren *wil*? Waar is de magt, die tot juiste aanwending der toevertrouwde fondsen, volgens

de beginselen eener rationeele armzorg verpligt? Stel, dat eene diaconie zóó zuinig administreert, hare fondsen zóó rationeel aanwendt, dat langs dien weg geene sommen kunnen uitgewonnen worden. Hoe zal deze diaconie de leegte, door het ophouden der subsidie ontstaan, aanvullen? »Door *vermeerderde bijdragen* der bijzondere liefdadigheid", zegt de heer BOER. Dat is dus, met andere woorden, door onmiddellijk van de leden der gemeente eene armen-taks te verlangen, die anders door de gemeentekas uitbetaald werd. Wie wint hier iets bij? Zal de last minder zwaar zijn, zal de arm-belasting minder wezenlijk zijn, wanneer de burger haar uit zijnen zak betaalt, dan wanneer de gemeente haar uit de kas der burgerij betaalt? En wie waarborgt, wie verzekert, dat de bijzondere liefdadigheid »vermeerderde bijdragen" *zal* leveren? Deze bijzondere liefdadigheid, deze *on*verpligte verpligting, wier kenmerk onzekerheid en ongestadigheid is, die, naarmate hart en gemoed zich min of meer voelen aangedaan, nu *weinig* en dan *veel*, hier *overvloedig* en daar *schaarsch* geeft, is die geschikt veel vastheid en stevigheid aan de diaconie-kas te geven? Hoe zal, hoe kan de bijzondere liefdadigheid, hoe kunnen gij en ik weten, of de behoefte wezenlijk of voorgewend is, en of de diaconie, — die uitgeeft maar niet verantwoordt, die verzorgt maar zonder regel of toezigt, — wel de behoorlijke zuinigheid betracht heeft? en of de »vermeerderde bijdrage" die zij vordert, noodig is om in de vermeerderde behoeften van den armenstand te voorzien, dan om de te-korten te dekken, door slechte finantiële huishouding veroorzaakt?

De vraag: »dewijl bijna ⅓ onzer arminrigtingen geene subsidie noodig heeft, waarom zouden de overige ⅔ er óók niet buiten kunnen?" zouden wij bijna naïf noemen. Zal men aan de zieken de medicijn onthouden, omdat de gezonden haar niet noodig hebben?

Wij mogen ons betoog over het geschrift van den heer BOER niet verder rekken. Maar wij wenschen de aandacht te vestigen op de opmerkelijke omstandigheid, dat zelfs de ijverigste verdedigers der particuliere armzorg, de vele misbruiken en ongelegenheden der armzorg, zoo als die thans bestaat, erkennen en aanwijzen. Verkeerde aanwending, verbruik van ontzaggelijke kapitalen, zonder dat men daaraan beantwoordende resultaten ziet, is het noodzakelijk en onvermijdelijk gevolg van alle administratie zonder regel en zonder contrôle, die beheert zonder rekenschap te geven en die, al is haar bewind onberispelijk, tegen een algemeen door het gansche land verspreid kwaad, slechts geïsoleerde en locale hulpmiddelen kan overstellen.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *6 dec.* Nog altijd loopen de berigten over de Olmutzer conferentie zeer uiteen. Tot de zoo waarschijnlijkste berigten behoort, dat Prins *Schwarzenberg* de hulp der Oostenrijksche wapenen aan de Pruisische regering zou beloofd hebben, in geval de uitvoering der Olmutzer conferentie aanleiding mogt geven tot revolutionaire bewegingen. Zulk eene gebeurtenis is in Pruisen volgens de jongste berigten geenszins te duchten en hierover moet ook volstrekt niet gesproken zijn te Olmutz. Dat de Gothasche partij zeer ontevreden is over den uitslag der conferentie, is ontwijfelbaar; maar deze partij voert slechts den oorlog met mond en inkt; de radikale partij, welke wel verder zou willen gaan, is op dit oogenblik geenszins bereid; zij mist een aanvoerder en eene goede inrigting. De landweer zal gewis weder rustig naar huis keeren.

Weenen, *3 dec.* De ratificatie der Olmutzer conferentie is gisteren alhier uit Berlijn ontvangen. Gisteren en eergisteren was er een ministerraad.

— In het bestuur der Lombardisch Venetiaansche staten zijn groote veranderingen ophanden. Prins *Schwarzenberg*, stadhouder van Lombardije, gaat als gouverneur naar Moravië; de baron *Puchta* en de kolonel van den generalen staf, baron *Schlitter*, verlaten Verona, de generaal *Gorzkowski*, de gouverneur van Venetie, verkrijgt eene andere bestemming.

Berlijn, *6 dec.* De heer *v. Ladenberg*, heeft gisteren met den Prins *van Pruisen* eene langdurige conferentie gehouden.

— De *Spen. Ztg.* wederspreekt het gerucht eener geslotene leening en verzekert, dat er nog geld genoeg voorhanden is.

— Groote hoeveelheden Russische troepen naderen de Pruisisch-Posensche en Silezische grenzen; dientengevolge zal Pruisen een observatie-korps aan de Poolsche grenzen plaatsen.

— Men verzekert, dat voorloopig nog geene ontbinding maar eene verdaging van het Vorsten-collegie zal plaats vinden.

— Sommige kenteekenen doen voorzien, dat de ontbinding der Unie de opzegging ten gevolge zal hebben van verscheidene met Pruisen geslotene militaire conventiën, en wel van de zijde van Baden, Mecklenburg, Hamburg en de Thuringsche Staten.

BELGIE.

Brussel, *7 dec.* Met uitzondering van eenige opmerkingen ten aanzien der oproeping van de 40,000 man, die, zoo als men kan nagaan, in de organen der linkerzijde van afkeurenden, in de conservative bladen van goedkeurenden aard zijn, behelzen de Parijsche dagbladen heden volstrekt geene staatkundige berigten.

Ook de particuliere correspondentiën behelzen volstrekt geen nieuws. Frankrijk, dat niet weet wat het volgend jaar en vooral in 1852 het zal baren, schijnt gezind om volop te genieten van de weinige rustige dagen thans daaraan toegestaan. In de fabrijken wordt veel gewerkt, in het Elysée wordt gedanst, de schouwburgen zijn over het algemeen vol van bezoekers en ieder doet zijn best om in de genoegens of de werkzaamheden van het tegenwoordig oogenblik de onzekere kansen der politiek te vergeten. Een enkele donderslag, een onverwacht voorval, een niets kan dit alles veranderen. De kalmte van heden kan morgen veranderen in eenen storm, want zoo de toestand al rustig is, is hij toch niet vast; voor heden hebben wij nog te zeggen dat het volk wars is van politiek.

In de zitting der Wetgevende Vergadering van gisteren, die zich door hare kalmte zeer onderscheidt van die vóór de prorogatie, heeft men zich enkel bezig gehouden met quaestiën van locaal belang of die volstrekt niet met de staatkunde in verband stonden.

De berigten uit Italië zijn heden ook volstrekt onbelangrijk.

De ministerieële crisis in Spanje, ontstaan door het ontslag van den minister van Finantiën, is den 29sten november geeindigd. De heer *Sejas Lozano*, minister van Publieke Werken, heeft de vacante portefeuille aanvaard en is zelf vervangen door den heer *Calderon Collante*, ex-minister van Binnenlandsche Zaken en lid van den Senaat. Het ministerie heeft verklaringen over deze crisis moeten geven in de zitting der Kamer van Afgevaardigden van den 2den.

FRANKRIJK.

Parijs, *6 dec.* Men verzekerde heden bij een gezantschap stellig, dat Engeland weigerde de Frankfortsche bondsvergadering te erkennen. Alle pogingen van de Oostenrijksche regering waren afgestuit op de stellige weigering van lord *Palmerston*.

— Men wil weten, dat aan het huis *Rothschild* door onderscheidene regeringen openingen zijn gedaan tot het sluiten van leeningen, welke zij onverwijld moeten aangaan tot dekking van hare buitengewone uitgaven, als: 50 millioen thr. voor Pruisen, 75 mill. fl. voor Oostenrijk; 10 mill. voor de Weener bank; 80 mill. frs. voor Lombardije; 50 mill. frs. voor Saksen; 60 mill. frs. voor Denemarken; 20 mill. frs. voor Griekenland; 50 mill. frs. voor Beijeren; 30 mill. frs. voor Wurtemberg; 30 mill. frs. voor Hanover; 100 mill. roebels voor Rusland en het 2de gedeelte der Romeinsche leening, welke eerlang moet genegotiëerd en uitgegeven worden.

Memorie van Beantwoording der regering op het Verslag der Commissie van Rapporteurs over de ontwerpen van staatsbegrooting voor het dienstjaar 1851.

(*Vervolg van no. 241.*)

HOOFDSTUK I.

Het Huis des Konings.

§ 15. Wanneer men zich de omstandigheden herinnert welke aanleiding gaven aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal, om het eerste wets-ontwerp betrekkelijk de kroondomeinen te verwerpen, dan zal men de regering moeten toegeven dat het hoogst moeijelijk was, vóór de hernieuwing der Kamers, een nieuw ontwerp voor te dragen. Eene voordragt dit onderwerp betreffende, wordt thans in gereedheid gebragt.

HOOFDSTUK II.

De Hooge Collegiën van Staat en het Kabinet des Konings.

IIde AFD. *De Raad van State.*

§§ 21 en 22. Met het oog op hetgeen hierboven op § 14 is gezegd, kan de Regering onmogelijk eene stellige belofte geven nopens het tijdstip waarop het doenlijk zijn zal om een wets-ontwerp, rakende de organisatie van den Raad van State aan te bieden, hoezeer zij ook de hooge wenschelijkheid erkent die er bestaat, dat dit belangrijk onderwerp worde afgedaan.

§ 23. De Regering is niet voornemens tot eenige benoeming van leden van den Raad van State over te gaan, dan voor zoover de behoeften van 's lands dienst eene aanvulling volstrekt onvermijdelijk maken mogten.

§ 24. Tot opheldering van de veronderstelde meening, dat de huishoudelijke uitgaven bij den Raad van State te hoog zijn opgedreven, als zijnde voor brandstoffen *f* 200 meer geraamd, dan daarvoor bij de Tweede Kamer van de Staten-Generaal wordt uitgegeven, niettegenstaande veel uitgestrekter localen voor het grootste gedeelte van het jaar zouden worden gebezigd, vermeent men te mogen aanvoeren, dat de onderstelling, dat de Raad van State slechts twee zalen in gebruik heeft, op eene dwaling berust, alzoo, buiten de bedoelde twee zalen, ook nog localen voor de ambtenaren bij dat collegie in gebruik zijn, terwijl de bedoelde post tevens moet strekken ter voorziening in de behoeften voor het locaal waar de Raad van Ministers zijne zittingen houdt, alsmede der antichambre welke ook door de leden der Tweede Kamer gebruikt wordt. Uit de verminderde raming voor de bureau- en locaal behoeften in het algemeen voor 1851, zal overigens kunnen blijken, dat ook hier spaarzaamheid wordt betracht.

IIIde AFD. *De algemeene Rekenkamer.*

§ 25. De wets-ontwerpen betreffende de regeling der comptabiliteit en de instructie voor de Algemeene Rekenkamer zijn op dit oogenblik aan het onderzoek van den Raad van State onderworpen.

§ 26. Wanneer men in aanmerking neemt, dat de bureaux van de Algemeene Rekenkamer, zonder aaneenschakeling over verschillende gedeelten op het Binnenhof verspreid zijn, en voor de bewaring der archieven ook localiteit benoodigd is, dan kan niet worden toegegeven dat de som van *f* 2000 voor onderhoud en schoonhouden der localen in de raming gebragt, buiten eenige verhouding is, vooral vermits van die som alleen *f* 1615 voor het schoonhouden bij abonnement moet worden afgezonderd.

Vde AFD. *De Hooge Raad van Adel.*

§ 28. In antwoord op de aanmerkingen ten opzigte van den Hoogen Raad van Adel en de daarbij in dienst zijnde ambtenaren, zal de regering naauwelijks behoeven te herinneren aan het besluit des Konings van den 20sten julij jl., no. 55, volgens hetwelk de voorzitter en de leden van den Hoogen Raad van Adel voortaan onbezoldigd zullen zijn.

De regering zal nu naauwkeurig onderzoeken, in hoeverre de aard en het aantal der werkzaamheden van dat collegie zullen toelaten om het werk der daarbij aangestelde beambten door één of twee aan de kanselarij toe te voegen ambtenaren te doen verrigten.

§ 29. Het fonds van den Hoogen Raad van Adel is zamengesteld uit de retributiën, welke, ter gelegenheid van erkenning of verheffing tot den adelstand, van de belanghebbenden, krachtens het Koninklijk besluit van den 30sten september 1815, no. 10, zijn geheven geworden, en welke gelden tot een fonds zijn verzameld, waarvan de bestemming nimmer is geregeld.

Die retributie werd aan hen, die erkenning of verheffing in den adelstand erlangden, door den Koning, aan wien de grondwet het regt tot verheffing in den adelstand toekende, opgelegd: zij werd ontvangen en het fonds beheerd door een staats-collegie.

Wel en te regt zijn dus, naar het oordeel der regering, de inkomsten van het fonds onder de staatsinkomsten gerangschikt. Buiten medewerking van de wetgevende magt zou noch over den eigendom, noch over de inkomsten van het fonds beschikt mogen worden.

De eenige vraag die zich zoude kunnen voordoen is deze: of men, met het oog op de vermoedelijke bedoelingen die in der tijd tot de oprigting van het fonds hebben geleid, door de wet aan den eigendom of aan de inkomsten van het fonds eene andere bestemming zou kunnen geven dan die de inkomsten thans hebben? De beslissing aan die vraag te geven, maakt op dit oogenblik nog een onderwerp van onderzoek bij de regering uit.

HOOFDSTUK III.

Het Departement van Buitenlandsche Zaken.

§ 30. Aangenaam was het der regering te zien, dat de hier aangebragte bezuinigingen door de Kamer op prijs worden gesteld; dezelve werden met des te meer regt niet onaanzienlijk genoemd, aangezien reeds vroeger op dit departement belangrijke besparingen waren bewerkstelligd. Deze achtervolgelijk aangebragte bezuinigingen mogen grond geven om te vertrouwen, dat men op den weg van vereenvoudiging zal blijven voortgaan, naar gelang de loop der om-

standigheden en de belangen van den staat dit zullen gedoogen.

De regering zoude het niet overeenkomstig die belangen achten, met opzigt tot het cijfer van de belooningen van de hoofden der buitenlandsche missiën onvoorwaardelijk en bij uitsluiting het voorbeeld van België te volgen.

Na de afschaffing van den rang van *ambassadeur* ook dien van *gezant* voor de Nederlandsche diplomatie af te schaffen, zoude de regering niet alleen in strijd achten met eigene waardigheid, maar ook met hetgeen men aan enkele vreemde hoven verschuldigd is. Daarenboven mag eenige hierarchische opklimming voor het corps diplomatique niet zonder nut worden geacht; terwijl de voordeelen, die uit zoodanige rangs-vermindering zouden voortvloeijen, als geene verandering makende in het wezen der zaak, evenmin tot degelijke bezuinigingen zouden leiden.

§ 31. De regering vertrouwt dat ook vroegere besturen zich steeds hebben voorgesteld gehad de belangen van Nederland buiten 's lands aan de zoodanigen op te dragen, van wie men meende te mogen veronderstellen, dat zij die belangen met bekwaamheid, trouw en ijver zouden voorstaan, en met waardigheid den hun aangewezen stand bekleeden: immers stelt de regering zich dit bepaaldelijk als hare taak voor, en, indien in dezen, vroeger of later, soms eenige mistasting mogt hebben plaats gehad, dit dan, bij gebleken ondervinding en met in-acht-neming van eene billijke spaarzaamheid, te herstellen.

De regering heeft geene redenen om te gelooven, dat de Nederlandsche vertegenwoordigers buiten 's lands niet van de overtuiging zouden zijn doorgedrongen, dat het behartigen en bevorderen der handelsbelangen van Nederland tot hunne eerste pligten behoort.

Ook het departement van Buitenlandsche Zaken houdt dit, in den kring zijner eigenaardige bemoeijingen, voor eene zijner duurste verpligtingen.

Ter wegneming van den gerezen twijfel, zij op bijzonder verlangen der Kamer het volgende alhier aangeteekend.

Reeds in het begin der maand december 1849, werd aan de Nederlandsche gezantschappen en aan de consuls-generaal in die landen, waar zich geene Nederlandsche diplomatieke agenten bevinden, een overzigt medegedeeld der ontworpene wijziging van de scheepvaart-wetgeving in Nederland, — eensdeels om hen persoonlijk niet onkundig te laten van de voornemens der regering op een zóó gewigtig onderwerp, en anderdeels om hen in staat te stellen onder 's hands en met de vereischte omzigtigheid van die inlichtingen dat gebruik te maken, hetwelk zij in het belang van Nederlands handel meest voegzaam zouden achten.

Den 27sten augustus 1850 werd aan de Nederlandsche gezantschappen, mitsgaders aan de voorschevene consulaire agenten, kennis gegeven van de aanneming der scheepvaartwetten van 8 augustus daar te voren, met uiteenzetting en toelichting van de bepalingen dier wetten, zoowel met opzigt tot de vaart onder Nederlandsche als onder vreemde vlag, en werd hun in last gegeven, de vereischte mededeelingen aan de vreemde regeringen te doen, zoo nopens den aard der gemaakte bepalingen, als omtrent de voorwaarden aan het medegenot daarvan verbonden.

Eindelijk is nog den 23sten september jl. aan al de Nederlandsche consuls-generaal, consuls en vice-consuls gezonden een gedrukt overzigt van den inhoud en den aard der bedoelde scheepvaartwetten, in de Hollandsche en Fransche talen, mitsgaders de noodige exemplaren van de te 's Hage uitgegevene »Lois de navigation des Pays Bas en langue Hollandaise, Française, Allemande et Anglaise, mises en rapport avec les lois antérieures du 14 Mars 1819, 26 Août 1822, et 19 Juin 1845, et accompagnées du tarif douanier, tel qu'il vient d'être modifié par les nouvelles lois.» De regering was van den aanvang in de uitgave daarvan betrokken, en aan de bewerking daarvan niet geheel vreemd.

Tot die uitgave werd, zóó door het maken der vertalingen, als door de behoorlijke zamenstelling van den inhoud, noodwendig tijd gevorderd.

Dat de Nederlandsche agenten buiten 's lands de voorschriften, hun in dit opzigt gegeven, met den vereischten ijver nakomen, blijkt daaruit, dat reeds aan de Oostenrijksche en Hamburgsche vlaggen is kunnen worden toegekend de gelijkstelling, bedoeld bij art. 6 der wet (*Staatsblad* no. 47); dat door de Belgische, Grieksche en Lubecksche regeringen, op de aan hen gedane mededeelingen, antwoord is gegeven; en dat van de gezantschappen in Engeland, Denemarken, Spanje en Portugal, Rusland, den Kerkelijken Staat en Sardinie, Frankrijk, Zweden en Noorwegen, en de Vereenigde Staten van Amerika, mitsgaders van de consulaten in Oldenburg en Mecklenburg, voorloopige berigten nopens deze zaak zijn ontvangen. Verder hebben een aantal consuls de ontvangst der circulaire van 23 september jl. berigt, onder vermelding door velen, dat zij zich daardoor volkomen in staat bevinden, alle verlangde inlichtingen te geven, en van hunne zijde niet in gebreke zullen blijven, zooveel mogelijk daaraan publiciteit te geven, gelijk door sommigen, ook door middel der dagbladen, gedaan is.

§ 32. Wat aangaat den invloed, dien het door Nederland, nevens Engeland, gegeven voorbeeld der aanneming van een vrijgevig stelsel omtrent de scheepvaart-wetgeving, op andere Staten heeft uitgeoefend, zoo is de tijd, die sedert verloopen is, te kort om daarover een bepaald oordeel te vellen; intusschen is het nu reeds blijkbaar, dat dit voorbeeld vooral in Belgie niet zonder werking is gebleven, en dat de neiging, om van het differentiëel stelsel terug te komen en langzamerhand tot een meer vrijgevig stelsel over te gaan, in de laatste maanden aldaar veld heeft gewonnen. Eerst dan zullen onzerzijds met vrucht vreemde regeringen tot navolging kunnen worden aangemoedigd, wanneer wij daarbij zullen kunnen wijzen op de gunstige resultaten onzer veranderde scheepvaart-wetgeving, en de gelegenheid daartoe zal zeker door de regering niet verzuimd worden. Zij laat er zich voorzeker ook aan gelegen liggen, dat eene billijke reciprociteit jegens Nederland worde in acht genomen, en dat wij die erlangen in zoodanige landen, waar wij daarop aanspraak kunnen maken. Hiertoe laat zij door hare diplomatieke agenten hare regten gelden. Het tot stand brengen onzer nieuwe scheepvaart-wetgeving heeft geene bepaalde schikking of overeenkomst met Groot-Brittannie ten gevolge gehad.

§ 33. Ten gevolge der openstelling voor den handel van de Chinesche havens Canton, Foochowfoo, Amoy, Ningpo en Shangaï, is de heer *Tonco Modderman* naar China gezonden met eene verzameling van monsters van geschikte voorwerpen van Nederlandsche kunstvlijt, met het doel om te onderzoeken of en in hoeverre de veranderde staat van zaken aanleiding geven kon tot een vermeerderd vertier van zoodanige voorwerpen aldaar.

De achtervolgelijk van hem ontvangene berigten zijn medegedeeld aan de kamers van koophandel en fabrieken.

Het sluiten van een afzonderlijk tractaat met China is herhaaldelijk in overweging gekomen. Bij dat onderzoek is gebleken, dat ook zonder zoodanig tractaat onze handel dezelfde voordeelen geniet als die van andere natiën, en dat er, volgens den heer *Modderman*, weinig uitzigt bestond, dat hetzelve eene belangrijke uitbreiding van ons handelsverkeer op China zou te weeg brengen, dat de goede gezindheid der Chinesche regering, om ons op den voet der meest begunstigde natie te blijven behandelen en aan Nederlanders en hunne goederen veiligheid te verzekeren, is gebleken, ter gelegenheid van de benoeming van eenen nieuwen consul te Canton; dat onze stelling in het Oosten, met opzigt tot China, van geheel exceptionnelen aard is, daar toch de voortbrengselen van den Indischen archipel voor China bijna onmisbaar zijn, en het aanzienlijk getal der op het Nederlandsch gebied gevestigde Chinezen, een bestendig handels-verkeer met hun vaderland veroorzaakt, benevens eene duurzame betrekking tusschen dat land en Nederlandsch Indië.

Deze overwegingen hebben geleid tot het besluit, om vooreerst geene verandering te brengen in den exceptionnelen toestand, waarin wij ons met betrekking tot China bevinden, en mitsdien niet over te gaan tot het sluiten van een tractaat gelijkluidende met de reeds bestaande verdragen, en waarbij geene andere voordeelen zouden te bedingen zijn, dan die, welke wij, met uitzondering van het inkomend regt op onze polemieten, bereids genieten; terwijl, volgens de meening van den Nederlandschen consul te Canton, door zijne bemoeijing, denkelijk eene gelijkstelling van het even bedoelde regt, zou kunnen worden verkregen.

Intusschen is de Gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië gemagtigd, om zoowel te Shanghaï als te Amoy eenen Nederlandschen consulairen agent te benoemen, en, zoo eenigzins mogelijk, deze betrekkingen aan Nederlanders op te dragen, aan welke, behalve het al dadelijk aanwenden van pogingen, om gelijkstelling van inkomende regten voor onze polemieten, met die van andere natiën te verkrijgen, zal worden aanbevolen, om maandelijks opgaven te zenden van den stand der markt te China, en wijders van al datgene, wat voor den Nederlandschen handel en fabriekwezen dienstig kan worden geacht, onder bijvoeging van monsters of stalen.

Van den Nederlandschen consul te Canton zijn overigens in den loop van dit jaar staten ontvangen van den Nederlandschen handel en scheepvaart over de jaren 1848 en 1849, welke door de *Nederlandsche Staats-Courant* van den 8sten September jl. zijn openbaar gemaakt, terwijl een meer omschrijvend overzigt van dien handel is medegedeeld aan de kamers van koophandel.

Van dat overzigt ligt een exemplaar hiernevens (Bijlage lit. *C*.)

Ook zijn, in overleg met de betrokkene kamers van koophandel, de vereischte maatregelen genomen, ten einde de echtheid der Nederlandsche fabricaten in China voldingend te kunnen bewijzen, waardoor men vertrouwt, dat de nagemaakte voortaan van de echte polemieten zullen onderscheiden en het debiet der laatste meer verzekerd zal worden.

Om in de reeds bestaande handelsrelatiën van Nederlandsch Indie met Siam en Cochin-China, welke meest met op de Oostersche wijze getuigde vaartuigen worden gedreven, tusschen beide te treden, heeft geene aanleiding bestaan. Die handelsbetrekkingen zijn in gang en behoeven dus niet aangeknoopt te worden.

§ 34. Aangaande den tegenwoordigen stand der onderhandelingen met Engeland, betrekkelijk de zaken van Borneo, is de regering bereid nadere opening te geven in comité-generaal, indien de Kamer dit mogt verlangen.

§ 35. Volgens de consulaire reglementen bestaat de verpligting tot het regelmatig om de zes of twaalf maanden inzenden van uitvoerige lijsten der Nederlandsche schepen, die de havens van elk consulair ressort bezocht hebben, gelijk mede van een algemeen en beknopt verslag van den staat des handels in de bedoelde plaatsen, met opgave der middelen, welke zouden kunnen worden aangewend, om de handelsbetrekkingen met de Nederlanden te bevorderen en uit te breiden; terwijl tevens aan de consuls is opgedragen om mede te deelen, niet alleen wat in het algemeen tot de vaart en den handel betrekking heeft, maar ook alle bijzonderheden aangaande het aanleggen van spoorwegen en kanalen, de tijdelijke verhinderingen in het gebruik maken van de bestaande gemeenschaps-wegen, den doorvoer, de doorvoerregten, den toestand en de ontwikkeling van de nijverheid, in één woord al datgene, waarvan de kennis nuttig zoude kunnen zijn voor de Nederlandsche belangen.

Behalve de mededeeling van berigten van gelijken aard, wordt door de gezantschappen mededeeling gedaan van belangrijke maatregelen van wetgeving en van bestuur.

Van het een en ander geschiedt mededeeling aan de betrokkene departementen, en, voor zooverre de ontvangene berigten en stukken daarvoor geëigend zijn, aan de voornaamste kamers van koophandel, van welke mededeeling telkens melding in de *Staats-Courant* geschiedt; welk blad verder, bijna in elk nummer, *in extenso* mededeelingen van gedachte agenten bevat, betrekkelijk den handel en de scheepvaart, alsmede omtrent de nijverheid in het algemeen. De meest mogelijke openbaarheid bestaat ten deze, en geene vertraging heeft daarbij plaats.

§ 36. Te regt verlangt men van de Nederlandsche gezanten en ministers buiten 's lands, dat zij hunne betrekking eer aandoen, die met waardigheid vervullen, en dat zij hunne ruimere bezoldiging niet tot vermeerdering van eigene middelen gebruiken. Voor zooverre dit laatste mogt plaats hebben, is zulks een misbruik, 't welk zooveel mogelijk, behoort geweerd te worden. Men mag nogthans niet uit oog verliezen, dat reeds een eenvondig, voegzaam verkeer in de groote steden van Europa, te midden van de hoogste klassen der maatschappij, belangrijke uitgaven vereischt, en dat de betrekkelijk matige belooningen onzer gezanten en ministers geenszins de middelen opleveren tot eene weelderige levenswijze en representatie op eenen hoogen voet.

§ 37. De regering gelooft de verzekering te kunnen geven, dat alle onze gezanten de hoedanigheid van Nederlander bezitten, zoodanig als die thans door de wet wordt gevorderd.

Verslag van de Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland, overgegeven aan de Provinciale Staten van dat gewest, in hunne vergadering van den 24sten september 1850.

(Arnhem, G. J. THIEME.)

(*Vervolg en slot van no. 239.*)

§ 21. *Jagt en Visscherij.*

De volgende staat wijst aan het getal acten, tot uitoefening der jagt en visscherij, in het jaar 1849 in Gelderland door den opperhoutvester verleend, alsmede het bedrag van de recognitie en van het zegelregt, met de 38 opcenten.

In het geheel werd dus voor jagt en visscherij aan den lande betaald ƒ 24,706.20⁵, zijnde ƒ 2,395.22⁵ meer, dan in 1848.

Het getal geregistreerde duiventillen bedroeg 118, dat der eendenkooijen 65.

Er werden visschers-consenten uitgereikt in het

eerste district,	1ste afd.	1236	stuks
	2de »	872	
	3de »	619	
2de »		258	
3de »		446	
4de »		163	
	te zamen	3594	stuks.

De opzieners, van welke er 38 bezoldigd en 497 onbezoldigd zijn, deden in het

1ste district,	1ste afd.	53	bekeuringen.
	2de »	18	
	3de »	16	
2de »		83	
3de »		30	
4de »		102	
	te zamen	302	bekeuringen,

zijnde 56 meer, dan in 1848.

Het bedrag der premiën voor het dooden van [illegible]delijk gedierte, was ƒ 1754.90, zijnde [illegible] moervossen, 140 rekelvossen, 188 jonge vossen, 687 valken, 821 wezels, 2355 bunsings, 2 arenden en 26 otters.

In het laatste jagtsaizoen was er veel [illegible] vangst van eenden in de kooijen ging over [illegible]algemeen slecht.

In vorige verslagen deelden wij eenige bijzonderheden mede omtrent die visscherijen, waarvan de op-

brengst meest bepaald handelsvoorwerp is en verzonden wordt. Dit is ook het geval met de prikvisscherij. De prik of negenoog (*Petromyzon fluviatile*) is het aas bij de beug- of winterkabeljaauwvisscherij, die jaarlijks, van omstreeks half december tot half april, om den Noord gedreven wordt. Ook bij de kolvisscherij, welke later in het jaar wordt uitgeoefend, bezigt men prikken. Deze visschen komen in bijna alle onze stroomende wateren voor, doch bepaalde visscherij er op, vindt men in de Waal en in den Rijn. (1) De vangst geschiedt met korven, en de belangrijkheid eener visscherij is van hun getal afhankelijk. Dit verschilt van 400 tot 2000, waarmede te Dreumel wordt gevischt. De vangst is zeer ongewis. In 24 uren leveren 100 korven somwijlen niet meer dan 5 of 6 prikken. De visscher prijst zijn geluk, als hij er 10 maal meer heeft gevangen. Onder Ewijk werden er in het afloopend jaar met 500 korven 3000 stuks gevangen. De gevangene prikken worden in groote manden levend gehouden, en zoo, voor zooveel de Waal betreft, meestal aan makelaars te Hardinxveld verkocht en verzonden. Van daar gaan zij verder naar Vlaardingen, waarheen zij, die de Rijn oplevert, in den regel, regtstreeks verzonden worden. Een tal prikken, of 208 stukken, geldt gewoonlijk tusschen de *f* 5 tot *f* 12. Sedert eenige jaren is de prijs laag. Met de stoombooten worden er te Vlaardingen vele prikken uit Engeland aangevoerd. Dit vermindert de vraag en doet den prijs dalen.

Op de bank van Newfoundland vangen de Fransche visschers den kabeljauw met den gezouten en gedroogden lodde, (*Salmo arcticus*, *Mallotus villosus*), eenen kleinen visch, welke zeer veel in de zeeën van Newfoundland, Groenland, IJsland en van het noordelijkst gedeelte van Noorwegen gevonden wordt. Vindt het voorstel van den heer dr. *van den Ende* (2), om door onze kabeljaauwvisschers het voorbeeld der Fransche te doen volgen, ingang, dan zullen de prikkenvisschers nog meerder schade lijden. De Geldersche zoeken thans reeds andere uitwegen voor hunne vangsten. De Duitschers eten de prikken versch, gemarineerd en gedroogd. Zij worden hun uit Gelderland reeds toegezonden. Met goed gevolg is men ook begonnen barmen (*Cyprinus barbatus*) met prikken te vangen.

Over het algemeen was de vischvangst niet voordeelig. Het vroege invallen van den winter belemmerde het visschen op haring. De ansjovis verdween vroeger, dan gewoonlijk, De vangst van beide vischsoorten was dus niet groot, doch de prijzen waren goed. De aanvoer van zalm op de markten was zeer gering. De hoeveelheid, welke te Arnhem kwam, heeft geene *f* 100 opgebragt, en in vroegere jaren is er een geweest, waarin voor meer dan *f* 12000 aan zalm werd verkocht. In eenige gemeenten neemt het uitventen van visch langs de huizen toe. De oorzaak is mogelijk te zoeken in het regt of de belasting, welke op den afslag geheven wordt.

Op deze wijze werd verkocht te Arnhem voor *f* 7638.90, te Nijmegen zeevisch voor *f* 6648.70, riviervisch voor *f* 2502.02 en te Zutphen voor *f* 5534.25.

Aan het slot van ons laatste verslag verklaarden wij, dat wij met vertrouwen het bestuur van ons gewest zouden zien overgaan bij hen, die de oude staten moesten vervangen.

Thans, nu de keuzen zijn geschied, mogen wij aannemen, dat ons vertrouwen werd bevestigd, en dat de kiezers mannen wisten te vinden, die, zonder daartoe door eenen heiligen eed of belofte gebonden zijn, de welvaart van de provincie met al hunne krachten zullen bevorderen — die met eerlijkheid en goede trouw, slechts met het oog op hare belangen gevestigd, hunne gewigtige en veel omvattende taak zullen volbrengen.

Het wordt niet van ons gevorderd, en het zoude ons ook niet voegen, den lof van hen, die door U vervangen worden, te verkondigen.

De geschiedenis zal uitspraak doen.

Het verrigtte in het tijdperk, dat nu gesloten is, vergeleken met hetgeen de toekomst zal opleveren, moet voor of tegen getuigen.

Op vele, voor ons gewest zeer gewigtige aangelegenheden, werden verordeningen gemaakt, die in andere provinciën niet tot stand konden komen. Tot het vaststellen van andere was besloten, — in de bestaande zouden wijzigingen worden gebragt.

Door het verleenen van aanzienlijke geldelijke bijdragen, tot het daarstellen van wegen en anders werken, — door het verstrekken van beloeningen tot aanmoediging van takken van landbouw werden, de stoffelijke belangen van het volk bevorderd, gelijk de zedelijke, door het verbeteren van scholen en het lot der onderwijzers.

Alle provinciale eigendommen en werken zijn in [illegible] staat.

(1) [illegible] prikvisscherij te Arnhem is zeer naauwkeurig [illegible] door den heer mr. *Huyssen van Kattendijke* in het 3de deel van de *Verslagen der werkzaamheden van de vereeniging tot bevordering der inlandsche ichthyologie*, blz. 80. Arnhem 1850.

(2) *Nog iets over het aas voor de kabeljaauwvis-*[illegible], in het aangehaalde werk en deel, blz. 139.

Vele tonnen gouds zijn tot dit een en ander aangewend. De provincie is evenwel met geene schulden belast; maar bezit integendeel aan kapitaal eene som van meer dan *f* 52,000.

Bekend zijn de mannen, die de staten tot leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal kozen, of, ter vervulling van openstaande plaatsen in het provinciaal geregtshof, voordroegen.

Wat door U zal worden verordend en daargesteld, ligt nog in den schoot der toekomst verborgen.

De verwachting is groot. De uitkomst beschame haar niet.

De aanbiddelijke God, die U tot het bestuur van onze landschap heeft geroepen, vergunne U daartoe wijsheid, om steeds het goede te verordenen; beleid, om alles wel te regelen; standvastigheid, om op den ingeslagen weg, die tot een goed einde leidt, voort te gaan; onpartijdigheid, die vooringenomenheid en hartstogt uitsluit; eensgezindheid, die kracht en sterkte geeft.

Wordt deze bede verhoord, dan zal de veranderde orde van zaken aan Gelderland en aan het geheele vaderland ten zegen strekken, en de geschiedenis schrijft eenmaal ter neder: het nieuwe was beter dan het oude.

Aldus vastgesteld den 11den mei, den 15den juni, den 31sten augustus en den 7den september 1850.

De gedeputeerde staten der provincie Gelderland,
SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE
Ter hunner ordonnantie,
De griffier,
L. A. J. W. SLOET.

Advertentiën.

VERKOOP VAN PEPPELS.

De Notaris VAN *TRICHT*, te *Steenderen*, zal publiek verkoopen:

Op Woensdag den 11den December 1850 des voormiddags om 10 uur, ten huize van *B. IJSSELDIJK*, te *Steenderen*:

200 stuks zware PEPPELS, onder de bouwplaatsen *Holthuizen* en *Buitenkamp*, onder *Steenderen*; en op Woensdag den 18den December 1850, des voormiddags om 10 uur, ten huize van *JAN STAPELBROEK*, te *Baak*:

300 stuks zware PEPPELS, onder de bouwplaatsen *het Hof te Baak*, *Roorink*, *Harenberg* en in het *Spalterbroek*; allen onder *Baak*, toebehoorende aan den Hoog Wel Geboren Heer Baron VAN DER *HEIJDEN*, van *Baak*.

† † † Ten overstaan van den Notaris *VAN ROSENTHAL*, zullen op Donderdag den 12den December 1850, des avonds ten 5 uren, in het Logement *de Kroon*, te *Dieren*, worden verkocht: Eene menigte perceelen EIKEN-, SCHEL- en WINTERHOUT, staande in het Oostelijke gedeelte van het *Onzalige Bosch*, op *Hagenau*, onder *Dieren*; en op *de Peppel*, onder *Spankeren*. Aanwijzers: *G. J. POPPINK*, te *Ellekum*; *G. ANDERSEN*, te *Dieren* en *W. NIESE*, te *Ellekum*.

† † † Verkooping aan het Tuinmanshuis op *Presikhaaf*, den 16den December, des Maandags, ten 10 ure, van eenige Perceelen BEUKEN, SNOEIHOUT, EIKEN HAKHOUT, ELZEN en WILGEN DITO; aanwijzing door den Tuinbaas.

† † † Aan Ouders en Voogden, die verlangen mogten dat hunne Zonen of Pupillen tusschentijds tot de lessen aan het STEDELIJK GYMNASIUM alhier toegelaten worden, wordt berigt, dat de COMMISSIE ten overstaan van welke het daartoe gevorderde EXAMEN moet plaats hebben, zal vaceren op *Woensdag* den 11den December e. k. te twee ure, in een der vertrekken van het Gymnasium voornoemd.

Het is eene ontegensprekelijke daadzaak, dat de Pillen van HOLLOWAY een buitengewoon weldadig geneesmiddel zijn.

In alle gevallen van bedorven maag, aandrang van het bloed naar het hoofd, van gal, van hoofdpijn, leverkwaal, enz. is er geene medicijn bekend, welke zoo onmiddelijke hulp verschaft als deze vermaarde Pillen, wier bijzondere eigenschappen regtstreeks op de hoofdorganen des levens werken, zoodat geene ongesteldheid van bovengenoemden aard aan derzelver weldadigen invloed kan weerstaan. Daarom ware het raadzaam vooral diegenen welke tot diergelijke ziekten aanleg hebben, om op dezen tijd van het jaar, eenige dosis daarvan te gebruiken, welke alle kenteekenen daarvan zullen wegnemen, en hun, volle gezondheid en kracht zullen wedergeven.

Door het vermeerderd debiet zijn de Prijzen thans de volgende.

Doosjes Pillen van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50; *Potjes Zalf* van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op *franco-aanvrage* à contant te bekomen, bij den Heer *J. STRAATMAN*, Hoofddepôthouder te *'s Hertogenbosch*; den Heer *F. ROMEIJN Fz.*, Depôthouder te *Arnhem*; den Heer *B. ADAMA*, Depôthouder te *Amsterdam*; alsmede *Londen*, Strand 244, *HOLLOWAY'S* Etablissement.

† † † Ten Kantore van *A. DE BRUIN*, te *Arnhem*, alwaar onder meer andere prijzen, in de afgeloopen loterij de kapitale prijzen van:

f 100,000 en f 25,000

aan zijn getrokken, zijn voor de 213de Loterij waarvan de collecte den 16den dezer geopend wordt, van heden, heele en gedeelten van Loten verkrijgbaar. Ook

GOUD, ZILVER, JUWEELEN en PAARLEN, worden aan gemeld Kantoor, tot den hoogsten prijs ingekocht.

*** *W. VAN BOEKEREN* heeft uitgegeven:

TIJDREKENKUNDIGE TAFELS; naar aanleiding der ALGEMEENE GESCHIEDENIS van Mr. *A. W. ENGELEN*, door *H. IDSINGA*, à *f* 1.25.

Dezelfde debiteert met succes:

ALGEMEENE GESCHIEDENIS DER WERELD, door Mr. *A. W. ENGELEN*, 4 Deelen, 5 Stukken.

Burgerlijke stand.

ZUTPHEN:

Van 28 nov. tot en met 4 dec.

Gehuwd: C. de Vos, 42 j., met C. J. H. von Hoff, 26 j.

Bevallen: J. P. Dumelaar, geb. Timan, D. — S. J. A. Vetter, geb. Pelgrum, Z. — G. Stegeman, geb. Lammers, Z. — H. Jochems, geb. Nekkers, Z. — M. W. Castermans, geb. Garretsen, Z. — J. Wunnink, Z. — G. A. v. d. Zwaan, geb. Gerhards, Z.

Overleden: A. J. Schaap, 33 j. — J. Wassink, 38 j. — W. B. Brinkman, 5 j. — H. Palm, 47 j.

APELDOORN:

Van 29 nov. tot en met 6 dec.

Gehuwd: A. Overbeek, 24 j., met H. Maneman, 19 j. — G. Karman, 37 j., met E. Houtman, 33 j.

Bevallen: J. Hulleman, geb. Huigens, Z. — G. Palm, geb. Wilms, Z. — F. Brinkenberg, geb. v. Loenen, Z. — J. C. Jonker, geb. Boks, Z. — H. v. Asselt, geb. v. Laar, Z. — M. Huurman, geb. IJsseldijk, Z. — M. J. Roelofsen, geb. Sanders, Z. — J. Stufken, geb. Pluim, D. — G. v. Bussel, geb. Balk, D. — W. Revenberg, geb. Hafkamp, Z.

Overleden: E. Brink, 18 j. — A. G. Huisman, 1 d. — G. Wouters, wed. van J. Veldhuis, 39 j. — W. Buitenhuis, wed. van D. v. Olst, 73 j. — J. Haurling, 4 m.

Marktprijzen.

ZWOLLE, 6 december.

Tarwe *f* 7.00 à 9.00. — *Rogge* *f* 5.50 à 6.15. — *Boekweit* *f* 4.60 à 6.30. — *Garst* *f* 4.12½ à 4.20. — *Erwten* (groene) *f* 9.00 à 10.50. — *Boonen* *f* 5.50 à 6.40. — *Aardappelen* *f* 1.30 à 2.10. — *Boter* n. p. *f* 0.65 à 0.80. ⅛ ton *f* 17.50 à 18.00.

DEVENTER, 6 december.

De aanvoer heden, vooral van Tarwe en Rogge, grootendeels uit zoo geringe qualiteit bestaande, ruimde deze slechts zeer langzaam op, hoewel dan ook voor de enkele goede partijtjes zeer genegene koopers waren; oude *Tarwe* geheel ontbrekende, is voor de nieuwe van *f* 7.00 tot 8.00 naar deugd betaald, enkele geringe nog beneden de laagste prijs. — *Rogge* is meerendeels verkocht van *f* 5.80 tot 6.00, enkele echter ook *f* 5.50 en daar beneden. — *Boekweit* meerendeels goed van qualiteit zijnde, bragt goed vorige prijzen op, en wel van *f* 5.80 tot 6.30. — *Garst* *f* 4.40 tot 4.60. — *Haver* *f* 3.00 tot 3.40. — *Paardeboonen* *f* 5.75 tot 6.00. — *Boter* 1. soort *f* 14.50 à 15.00. 2. soort *f* 12.50 à 13.00. — *Aardappelen:* *f* 1.40 à 2.00 het mud. Ter markt 40 à 45 mud. Per schip verzonden 600 à 700 mud tegen *f* 1.75 à 2.25 het mud.

ZUTPHEN, 5 december.

Tarwe kon uit hoofde der meerendeels voorkomende afwijkende qualiteit, bezwaarlijk vorige prijzen opbrengen; te noteren van *f* 7.50 tot 8.40. — *Rogge* met voldoenden toevoer, nagenoeg als voren, langzaam van de hand gegaan, van *f* 5.70 tot 6.10, meest algemeene cours *f* 5.90. — *Boekweit* weder ruimer ter markt van *f* 5.75 tot 6.40. — *Garst* en *Haver*, zonder noemenswaardige aanvoer, als voren. — *Boter:* van *f* 13.50 tot 14.00 het ⅛ Vat. — *Aardappelen:* geladen 2000 mud, tegen *f* 1.70 à 2.00.

Waterhoogte te Arnhem.

9 Dec. 1 El 8 Palm 9 Duim; gew. 0 D. gev. 1 D.

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.00 en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem bij G. J. THIEME, Boekdrukker.